

ZADRUGAR

Glasilo „Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. železnic v Sloveniji“ v Ljubljani VII

Izhaja vsakega prvega v mesecu. = Naročnina letno za nečlane Din 18.—. = Posamezna številka stane Din 150. = Dopisi in reklamacije naj se pošiljajo na upravni odbor N. Z. U. D. Ž. Ljubljana VII.

Enakopravnost v združništvu

Tembolj ko se človeška družba diferencira, tembolj ko se delo, tembolj je kompliciran ustroj gospodarstva človeške družbe, ker delitev dela pomenja napredek.

Radi kompliciranosti gospodarskega ustroja človeške družbe izrabljajo položaj oni, ki imajo veliko gospodarsko moč tako, da gospodarski napredek prinaša dobiček le poedincem, ljudstvo pa živi kljub napredku čimdalje slabše.

Za blagostanje ljudstva, gospodarski in tehnični napredek, še ne prinašata zboljšanja, ako ni za obče blagostanje dan glavni pogoj socialne pravičnosti in jake socialne vesti.

Samo pod takimi pogoji bi bila dana možnost, da bi sadovi gospodarskega napredka služili koristim splošnosti in občem blagostanju.

In tudi, če smo optimisti, in verujemo v moralni in etični razvoj vzporedno s tehnično gospodarskim napredkom, vendar ne moremo priznati poedincu ali razredu sposobnosti, da bi bil objektiven sodnik, v lastni stvari, ki naj bi meril na podlagi svoje socialne vesti, sam sebi pravico.

Treba je višjega foruma. Ta višji forum je organizacija, ki je ustvarila celokupnost, splošnost koristi nad poedincem in njegovimi koristmi, ki po svoji ustavi izključuje pristranost in izkoriščanje, ki zavaruje enakopravnost.

Taka organizacija je zadruga.

Funkcionarji zadruge imajo zadrugo voditi po predpisih in pravilih, ne v svojo, pač pa v korist celokupnosti, v korist vseh svojih članov.

S takimi organizacijami onemogočujemo sebičnost in brezbržnost poedincev v škodo bližnjega in v škodo skupnosti.

Vpregli smo z njeno sposobnostjo njene sile v korist celokupnosti.

Zato morajo veljati v združništvu ista moralna in etična načela tudi za poedince.

Proti načelu sile, je združništvo postavilo načelo pravičnosti, proti egoizmu ljubezen do bližnjega in vzgojo za skupnost in solidarnost.

Ta načela uveljavlja združništvo do poedincev. V tem se pravo združništvo bistveno loči, od gospodarskih in stanovskih organizacij bojnega značaja, ker edino ta pot in način vodita k boljšemu socialnemu življenju.

Združništvo v praksi

Večini članov naše zadruge ni mar drugega v zadrugi in na zadrugi, kot da vidi takojšen gmoten dobiček. Kateri mesec hvalijo, drugi mesec godrnjajo, v splošnem pa so z našo zadrugo člani kolikor toliko zadovoljni. Ponavljam, oni vidijo uspeh samo v takojšnji materialni koristi, ki jo nudi zadruga. Ako bi kedaj zadruga ne mogla kazati kakih vidnih uspehov, bi obsojali zadrugo in z njo vse združništvo.

Mi pa vidimo v združništvu poleg materialnih uspehov, ki se kažejo takoj, tudi moralne uspehe, ki imajo za posledico gmotno korist članov združnikov. Ako govorimo v naših člankih o egoizmu in združništvu, ne mislimo s tem kriti slabosti ali kakršnokoli polomijo v naši zadrugi in ljudem prigovarjati, naj plačujejo za nemumnost in slabe kupčije upravnega odbora. Dosedaj ima naša zadruga dosti sreče pa tudi dobro vodstvo in ni povoda, da bi s kakimi frazami o egoizmu bilo treba kriti kakršnokoli trgovsko kupčijo.

Našo propagando o združništvu, o medsebojni pomoči in gospodarskim sodelovanjem naj očrtamo z nekaj praktičnimi primeri. Kdor ima smisel za združništvo, kdor je videl v eni panogi življenja kaj pomeni združništvo in kaj se da z njim doseči, ta bo našel povsod polno primerov, videl bo polno vzgledov, kjer bi se dalo z združno organizacijo izboljšati gospodarstvo in življenje.

Pridem na kmete v Suho krajino, od Boga obdarjeno s kamenjem in ilovico, brez vode. Malokdo izhaja in zdrži v onem kamenju, ki ga je skoro več kot zemlje. Če vprašam kmeta kako živi, ti bo tožil, da ima premalo družine. Posla se ne more držati, ker dohodki zemljišča ne prenesejo takih izdatkov; edini, ki more rešiti kmeta so otroci, ki garajo do 20. in 25. leta brezplačno kot črna živina. Delovne moči pa rabi največ radi živine (govedi), da se za-

njo pripravi krma, da se čisti hlev, dovažajo vodo itd. Vprašam, zakaj pa ne ženete živine na pašo? Pa odgovori, da ga pastir ravno toliko stane in še sitnosti bi imel, ker so pašniki posameznih posestnikov tako raztrgani in pomešani, da bi rabil skoro za vsako živinčeno enega pastirja, da ne pride do preprirov. In še radi vode ne vemo kaj bi počeli, kdo bo napravil vodnjak ali kaj podobnega za živino na paši.

Zakaj pa se ne zjedinite, da si določite po gotovem ključu iz vaših raztrganih parcel skupni pašnik, kjer se lahko s skupnimi močmi zgradi vodnjak za živino. Rabili bi potem 5 do 10 krat manj delovnih moči za vašo živino oz. pri istem številu družine si lahko redite mnogo več živine, lahko začnete misliti na mlekarstvo in sirsarsko zadrugo. Tukaj se pa neha modrost kmeta. Štiri, pet kmetov bi še pripravil do tega, kaj pomaga, ko jih je deset proti in se ne dajo prepričati in pregovoriti za skupno delo.

Tu se bolj vidi kaj pomeni združništvo in kaj pomeni egoizem. Pri sedanjem načinu kmetovanja trpijo ljudje in živina, vzgaja se radi nerentabilnosti kmetije čimveč otrok, garačev, ki delajo zastonj, čim pa odrastejo in zahtevajo lastno ognjišče, ni več za njih mesta, ne kruha, gredo v mesto, v tovarno, v rudnike, kjer pomagajo večati število proletarcev, in licitirati eksistenčni minimum evropskega delavca navzdol. Beseda ne zaleže dosti pri kmetu, kakor beseda sploh malo zaleže. Zgledi vlečejo, in samo z dobrimi zgledi, kjer se dahko dokaže in pokaže praktične uspehe združne ideje, se lahko pripravi naše ljudstvo kot je n. pr. Suhokranjčan do boljšega gmotnega položaja.

Drug primer: V hiši, kjer stanujem, je 24 strank. Plačevali smo do zdaj malo najemnine, niti četrtino od tega, kar se plača v novi hiši, pred tremi leti pa komaj desetino od tega. Govoril sem s sosedi in sosedovalci in pojasnjeval: Srečo imamo, da stanujemo mirno v stari hiši, kjer plačamo malo najemnine v primeri z onimi, ki jih je usoda zanesla v novo stanovanje z visoko najemnino. Srečo imamo, da nas ščiti stanovanjski zakon in nam tako pripomore do gotovega dobička napram onim, katere ne

ščiti stanovanjski zakon. Ali bi bili pripravljene že danes, dokler nas ščiti stanovanjski zakon pred gospodarjem hiše, prispevati mesečno gotovo vsoto prostovoljno za popravilo hiše. Pustili bi si upeljati električno razsvetljavo, plin, zgradili bi skupno moderno pralnico itd. Vse to pa pod pogojem, da nam gospodar zagotovi, da nam pozneje, ko bi lahko zvišal najemnino, vse to upošteva ter nam ne zviša najemnine, temveč pusti plačevati le dvojne zneske, staro najemnino in prispevek za olepšavo in komfort v hiši. Gospodar je to akcijo z veseljem zasledoval, saj bi imel od tega dobiček on, ker se mu dvigne vrednost hiše, imel bi snažno hišo, stanovalci pa bi imeli poleg komforta tudi materijalne koristi. Na izgubi bi bila samo davkarija. Toda je že tako, egoizem je tako velik, da so se bali najemniki, da bi morda ne prišli popolnoma na svoj račun in bi morda imeli njih naslednik v stanovanju nekoliko koristi od tega, kar je on investiral. Cela akcija je padla v vodo radi egoizma in nerazumevanja najemnikov. Danes, po skoro treh letih, ko bodo morali plačevati jeseni ogromno najemnino v hiši brez komforta, uvidevajo, kako lepo priliko so zamudili in kako napačno so takrat storili, ko so odklanjali tak sporazum z gospodarjem.

Podobnih primerov lahko opazuje dosti vsak, kdor ima odprte oči. V sodelovanju na gospodarskem polju, v slogi je moč in uspeh. Pcedinec malokedaj doseže to, kar bi lahko dosegel v skupnosti.

Dobra nabavljalna zadruga more samo biti vzgled in spodbuda produktivnim zdrugam in onim, ki si šele pomišljajo in obotavljajo, ali bi se splačalo ustanoviti mlekarско kmetijsko zadrugo.

Kako bo letos z moko?

V letu 1925 in 1926 je bilo mnogo pritožb radi moke. Čisto naravno, kakršna pšenica, taka je moka. Zadnje 2 leti je za časa žetve vedno deževalo. Žito ni moglo prav dozoreti, in ko je bilo požeto, ga niso mogli spraviti po 2—3 tedne z njive radi dežja.

Ko se je končno posušilo, da so mogli spraviti pšenico pod streho, je bilo ponekod že pokvarjeno, zaduhlo, neednako dozorelo, polno primesi, smetjava itd. Letos je pa pšenica zdrava.

Kakovost (zdrave) pšenice se meri po njeni teži. Banaška pšenica je tehtala poprečno vedno 78 kg, to je 100 litrov pšenice tehtala 78 kg.

Bolj je zrnata, težja je. Pa tudi 80 do 82 kg je že tehtalo 100 litrov. Lani je bila zelo slaba, tehtala je poprečno 74 kg, pa tudi samo 71, 72 kg. Iz take pšenice se dobi samo 70—72% moke, ostalo gre v

otrobe in krmilno moko. Vsled tega moka ni bila najboljša.

Letos je pšenica izborna, tehta poprečno 79 kg, je suha, zdrava, skoro brez primesi, že dolgo let ni bila tako lepa.

Temu primerno bomo imeli letos dobro moko. Iz 100 kg pšenice se bo dobilo 76—77 kg dobre moke (belo in krušno).

Žal, da je letos pšenice precej manj kot lani. Ker bo vsebovala več moke, se to nekoliko izjednači, vendar je pričakovati letos višjih cen.

Še eno bomo morda letos doživeli: Lani se ni inozemstvo toliko zanimalo za našo pšenico, ker je bila slaba, srbijanska pšenica celo precej dvomljiva.

Letos bodo naši sosede, Italija, Avstrija, Češka, gotovo precej segali po tej izborni pšenici. Zna se zgoditi, da bodo prodali preveč pšenice, da jo bo spomladi zmanjkalo za potrebo lastne države. Podobno je bilo predlanskim, ko je moral Banat kupovati za drag denar ameriško pšenico, ali pa lastno pšenico, ki smo jo prej izvozili v Madžarsko.

Tako prorokujejo, da se bo gibala cena pšenici do Božiča pri 2.95—3.05 Din za kg.

Kakšna bo potem cena moki, se še ne da sklepati. To je odvisno od popraševanja po eni ali drugi vrsti moke. Pred letom še je bila razlika med moko 0 in štev. 5 celih Din 1.50, danes je razlika med belo in krušno moko samo 50 para.

Ljudje so se naučili ceniti vrednost krušne moke. Ne gledajo več tako na barvo, kot pa na tečnost, na hranilne snovi, ki jih vsebuje krušna moka več v sebi, kot bela. Zato jo cenijo in plačujejo skoro tako kot belo moko. Ako bi padli še predsodki radi barve, bo morda krušna moka še dražja od bele.

Naša zadruga kupuje pšenico in pusti sama mleti. Da se pravilno uredi prodaja bele in krušne moke, kot se jo dobi iz pšenice, smo napram tržnim cenam prodajali belo moko precej drago, medtem, ko je bila krušna moka dosti poceni.

Kadar bodo naši železničarji to uvideli, kar so uvideli že davno bogati banaški kmetje, da bodo segali bolj po krušni moki kot po beli, bo bela moka cenejša in boljša, krušna moka pa nekaj dražja — in lepša.

Po sedanji ceni pšenice bi se moglo prodajati belo moko po 5 Din, krušno po 3.80. Ako vzamemo za razmerje med krušno moko in belo samo za 75 par razlike, bi pa prodajali belo po 4.80, krušno 4.10, morda še cenejše, to bo odvisno od kakovosti pšenice.

Peki, ki jim ni treba gledati na barvo moke, temveč na lep okusen kruh, pustijo mleti že danes enotno moko; tako bi jo mi morda lahko prodajali letos po Din 4.20—4.50, in to bi bila za naše železničarje izbrana moka in sprejemljiva cena.

Toliko v vednost vsem onim, ki so mnenja, da je beli kruh najboljši in da je predrag, med tem ko od strani gledajo krušno moko in njeno ceno.

Zadružni vestnik

Vsem članom!

Člane ponovno opozarjamo, da morajo vsak mesec dospeti pisma in ustmena naročila za drva in premog najkasneje do vsakega 20. v mesecu.

Kdor se drži točnosti in reda, mu bo mogla tudi zadruga točno in v redu dostaviti naročeno blago. Med 1. in 15. v mesecu se drva in premog ne dostavljajo, ker je v tem času osobe zaposlene z razvažanjem živil na progo in na dom.

Vsi, ki pretečeni mesec niso prejeli naročenih drv, naj nekoliko potrpe, ker še niso došla.

Drva prispejo šele okoli 15. t. m.

Zato prosimo potrpljenja in upoštevanja.

Danes smo ponatisnili celoten cenik predmetov, ki jih ima zadruga v zalogi. Posebno opozarjamo na izpolnjeno zalogo manufakture, ker je izbira sedaj zelo velika. S tem ustrezamo vsem, ki so zahtevali cenik že v tej številki.

Skupno pošiljanje zabojev in druge embalaže se vrši samo iz nekaterih postaj. Vljudno pozivamo člane, da skušajo tudi z ostalih postaj pošiljati skupno zaboje, ker je ta način mnogo cenejši in tudi postrežba točnejša. Z neredom iz proge, se ustvarja nered v zadružni trgovini, ki vodi pozneje do različnih in neupravičenih pritožb onih članov, ki ne poznajo in nočejo poznati reda.

Zato prosimo, držite se in upoštevajte navodila zadruge, ki smerijo le na korist reda točnosti in solidne in mirne postrežbe. Prosimo torej točnosti!

Denarnica

s srednjo svoto denarja se je našla v trgovini.

Kdor jo pogreša, naj se priklasi v zadružni trgovini.

Cenik živil za mesec avgust 1927

Mlevski izdelki.

Moka pecivna o gg	kg	5'30
Moka mehka	„	5'20
Moka krušna	„	4'—
Moka ajdova	„	9'—

Moka ržena	„	5.—	Čaj v dozah	doza	12, 24	Fige v vencih	„	12, 7
Moka koruzna	„	2'60	Čaj v zavitkih	zavit.	3, 6,	Mandelni dalmat.	„	54.—
Moka krmilna	„	1'80	Čaj v zavitkih	„	7, 15	Rozine fine	„	38.—
Zdrob pšenični	„	6.—	Kakao na kg	kg	38.—	Grozdiči - Vamperli	„	18.—
Zdrob koruzni	„	3'50	Kakao v zavitkih	zavit.	— —	Čebula	„	3.—
Otrobi pšenični	„	1'70	Paradižniki à ½ kg	doza	10.—	Česen	„	12.—
Otrobi koruzni	„	1'20	Paradižniki à ¼	„	— —	Limone	komad	1, 0'75
			Marmelada	kg	22.—	Pomaranče	„	— —
Testenine.			Čokolada à ¼	tabl.	12.—			
Makaroni dolgi jajčni	kg	11'20	Čokolada à 1/10	„	4'50	Tekočine.		
Makaroni domači	„	9'60	Čokolada à 1/20	„	2'50	Kis dvojno močan	liter	4.—
Polži jajčni	„	11'20	Čokolada z lešniki	„	3.—	Olje namizno fino	„	18'50
Polži domači	„	9'60	Rožičeva moka	kg	8.—	Olje namizno bučno	liter	18.—
Rezanci domači široki	„	9'60	Dezert šnite	kom.	2'50	Olje olivno	„	24.—
Špageti domači	„	9'60				Konjak à 7/10 l	stekl.	60.—
Fidelini domači	„	9'60	Delikatese.			Rum à ½ l	„	35.—
Šubiotti in bleki	kg	9'60	Slanina mesnata »Ham-	kg	28.—	Konjak medicinal 0/35	„	30.—
Zvezdice za juho	„	9'60	burška«	„	25.—	Žganje borovničar à ½ l	„	25.—
			Slanina prekajena debela	„	26.—	Žganje hrušovec à ½ l	„	23.—
Zrnje.			Slanina papricirana	„	100.—	Tropinovec à ½ l	„	23.—
Riž I. vrste	kg	8'50	Salame ogerske	„	38.—	Brinjevec à ½ l	„	23.—
Riž II. vrste	„	7.—	Salame krakovske	„	18.—	Slivovka à ½ l	„	23.—
Koruza v zrnju	„	2'40	Salame navadne	„	5.—	Malinovec à ½ l	„	17.—
Kaša prosena	„	6.—	Kranjske klobase	kom.	28.—	Mineralna voda à 1½ l	„	6.—
Ješprenj domači	„	5.—	Prekajeno meso I.	kg	— —	Vino dalmat. črno	lit.	10 —
Ješprenček za juho	„	8.—	Šunke Praške	„	18.—	Vino dalmat. črno à 7/10 l	stekl.	18.—
Fižol	„	— —	Kračje	„	10.—	dezert	lit.	12.—
Fižol beli	„	2'60	Svinjski parklji, glava	„	18.—	Vino dalmat. belo	stekl.	20.—
Leča	„	5'50	Svinjske glave brez kosti	kg	11.—	Vino dalmat. belo à 7/10 l	„	10, 24
Grah	„	— —	Sardine velike	škatle	9'50	Francosko žganje Brazay	„	
			Sardine srednje	„	6.—			
Sladkor.			Sardine male	„	24.—	Dišave.		
Sladkor v kočkah	kg	16.—	Med cvetlični I.	kg	— —	Poper cel in zmlet, veliki	zavitek	3.—
Sladkor sipa	„	14'40	Med cvetlični II.	„	44.—	Poper cel in zmlet, mali	„	1'50
Sladkorčki (bomboni)	„	25.—	Sir pol ementalški I.	„	38.—	Cimet cel in mlet veliki	„	3.—
Sladkor v prahu	„	16'50	Sir pol ementalški II.	„	26.—	Cimet cel in mlet mali	„	1'50
Kava			Sir trapistovski	stekl.	22.—	Klinčki (žbice)	„	2'50
Kava Portorico	kg	64.—	Maggi velike	„	14.—	Dišave cele in mlete vel.	„	2'50
Kava surova I. vrste	„	50.—	Maggi srednje	„	9.—	Dišave cele in mlete mal.	„	1'50
Kava surova II. vrste	„	44.—	Maggi male	„	1'50	Lavorjevo zrnje (lorber)	„	2'50
Kava žgana	„	56.—	Maggi na drobno	dkg	12.—	Janež	„	2'50
Kavne primesi.			Juhan velike	stekl.	— —	Kumna	„	2'50
Kava Kneipp	kg	14'50	Juhan srednje	„	6.—	Muškatovi orehi	komad	0'70
Kava žitna	„	8.—	Juhan male	„	1'10	Vanilija v šibkah	„	2.—
Kava vidrova	„	14.—	Juhan na drobno	dkg	10.—	Vaniljni sladkor	zav.	0'60
Kava družinska	„	— —	Gorčica (ženf)	kozarec	5, 6,	Žefran	„	0'80
Kava figova	„	24.—	Keksi v zavitkih à 1 kg	zavitek	26.—	Paprika mleta velik	„	3.—
Kava Enrilo	škatla	16.—	Reberca z špeh.	kg	26.—	Paprika mleta, mali	„	1'50
Kava Enrilo	kg	24.—	Reberca	„	100.—	Pecilni prašek	„	1.—
Cikorija Franck	„	20.—	Sir Permazan	„	24.—	Limonadni prašek	„	0'80
Cikorija kolinska	„	19.—	Pekmes (Povidl)	„	3'50			
			Polenovka suha	kg	— —	Potrebščine za perilo.		
Drugi predmeti.			Sir Chalet	komad	80.—	Milo Schicht	kg	15'60
Mast domača	kg	25.—	Salama letna	kg	60.—	Milo Zlatorog	„	14'20
» v dozah po 10 kg	doza	270.—	Salama Veromeška	„	28.—	Milo terpentinovno	„	16'20
Mast v dozah po 5 kg	„	135.—	Salama Planiska	„		Milo Gazela	„	13'40
Čajno maslo	kg	52.—	Salama letna	„		Milo železničarsko	„	14.—
Kuhano maslo	„	44.—				Milo toaletno »Apolo«	komad	7.—
Sol debela	kg	3.—	Sadje.			Milo toaletno »Elida«	„	8, 14'20
Sol drobna	kg	3'50	Češplje suhe bosanske	kg	9.—	Milo toaletno »Speick«	„	6.—
			Češplje suhe domače	„	— —	Milo toaletno viola	„	4.—
			Hruške suhe domače	„	— —	Soda za pranje	kg	2.—
			Orehi celi	„	6'50			
			Rožiči	„				

[illegible]